

יחידת
המקורות

שני ילדים בגטו לודז'

1

Ghetto Fighters' Bunker

התמונה באדיבות ארכיון בית לוחמי הגטאות. צילום: גרוסמן מנדל
שני ילדים משחקים בגטו, ילדות ומשחק בשואה

קישור לתמונה

איך יודעים שמדבר בילדים יהודים
בזמן השואה?

מה יכול לשמש למשחק בחוץ כשאין
צעצועים?

איזה משחק עוזר לכם להתגבר
כשקשה לכם? עם מי אתם משחקים?

שאלות לדיון

יחידת
המקורות

שחמט מלחם, משחק קלפים

2

שאלות לדיון

- 2 אָת כָּלֵי הַמִּשְׁחָק הַכִּינוּ מִלְחָם בְּתִקּוּפָה שְׂבֵה הִיָּה מַחְסוֹר וְרֵעַב. לָמָּה בָּחָרוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּלֶחֶם לְמִשְׁחָק בְּמָקוֹם לֶאֱכֹל אוֹתוֹ?
- 2 אָת הַקְּלָפִים מִיִּשְׁהוּ גָזַר וְצִיר בֵּיד, אָחַד אָחַד. לָמָּה חָשׁוּב לְהִמְשִׁיךְ וּלְהִשְׁקִיעַ זְמַן בְּמִשְׁחָק גַּם בְּזְמַן שֶׁל פֶּחַד וּמְצוּקָה?
- 2 בְּמוֹזָאוֹנִים לְזַכֵּר הַשׁוֹאָה מְצִיגִים הַרְבֵּה פְּעָמִים מִשְׁחָקֵי יִלְדִים וּיְצִירוֹת אֲמֵנוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּזְמַן הַשׁוֹאָה כְּדָגְמָה לְנִצְחוֹן אוֹ לְדֶרֶךְ שֶׁל אֲנָשִׁים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַקְּשָׁיִים.
- 2 אֵיךְ מִשְׁחָק עוֹזֵר לְהִתְגַּבֵּר עַל הַקְּשָׁיִ? מָה עוֹד אֶפְשָׁר לְלַמֵּד מִמִּשְׁחָקִים?

התמונה באדיבות בית לוחמי הגטאות

קלפים שנעשו בעבודת יד על ידי נפתלי פִּישר
שנספה בגטו ברסלב

התמונה באדיבות בית לוחמי הגטאות

כלי שחמט מלחם,
גטו ורשה

יחידת המקורות

ציוני ילדים

3

שאלות לדיון

- בדקו איך קוראים למי שציר את התמונה? בני כמה הם היו?
- אילו צבעים בולטים בציור? למה בחרו דווקא אותם?
- מה בציור רומז שלילדים יש תקווה ושמחת חיים, למרות שהם חיים במצב של סכנה ומצוקה?

פרחים ופרפר, דורית ויזה, גטו טרזין

התמונה באדיבות בית לוחמי הגטאות

פרחים ופרפרים, צוירו על ידי ילדים בגטו טרזין

התמונה באדיבות בית לוחמי הגטאות

יחידת
המקורות

השמש עוד תזרח | ספורו של דניאל חנוך

4

כששאלו את דניאל (דני) חנוך איך הוא הצליח לשרד את המלחמה ולהשאיר איש מצחיק ומלא תקווה הוא ספר:

אני הייתי בלי הורים כבר בגיל שמונה אבל הייתה לי ילדות נהדרת. אני זוכר שאמא הייתה שרה לי: "אחרי הגשם השמש זורחת בחזרה" ואבא שלי היה אומר: "העולם עשוי מהרבה עולמות קטנים... והכל פשוט" והדברים האלה שמרו עלי. זו עצמה ענקית.

- 2 למה שרה האמא את השיר הזה? מה היא רצתה שהוא יבין? איך השיר עזר לו להרגיש טוב אפילו בזמן המלחמה?
- 2 מה הכוונה של אבא במילים: "עולמות קטנים"?
- 2 איזה 'עולם קטן' אתם מכירים? איך אפשר לשמר עליו?

שאלות לדיון

יחידת
המקורות

נגונים | פניה ברגשטין, דוד זהבי

5

שְׁתַּלְתֶּם נְגוּנִים בִּי, אִמִּי וְאָבִי,
נְגוּנִים מְזַמְרִים שְׂכוּחִים.
גִּרְעִינִים; גִּרְעִינִים נִשְׁאָם לִבִּי
עֵתָה הֵם עוֹלִים וְצוֹמְחִים.
עֵתָה הֵם שׁוֹלְחִים פְּאוֹרוֹת בְּדָמִי,
שְׁרָשִׁיָּהֶם בְּעוֹרְקֵי שְׁלוּבִים,
נְגוּנִיָּה, אָבִי, וְשִׁירִיךָ אִמִּי,
בְּדַפְקֵי נְעוּרִים וְשָׁבִים.

הִנֵּה אֶאֱזִין שִׁיר עֲרָשִׁי הַרְחוֹק
הַבֵּיעַ פִּי אִם אֵלַי בַּת.
הִנֵּה לִי תִזְהַרְנָה בְּדָמַע וּשְׁחוֹק
"אֵיכָה" וְזַמִּירוֹת שֶׁל שִׁבְת.
כָּל הֶגְהָ יִתֵּם וְכָל צְלִיל יֶאֱלֵם
בִּי קוֹלְכֶם הַרְחוֹק כִּי יְהוּם.
עֵינַי אֶעְצֹם וְהִרִינִי אֶתְכֶם
מֵעַל לְחֶשְׁכַת הַתְּהוֹם.

קישור לשיר

2 המִשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן בַּשִּׁיר: "שְׁתַּלְתֶּם נְגוּנִים בִּי אִמִּי וְאָבִי". אֵיךְ שׁוֹתְלִים נְגוּן? מָה צוֹמַח אִם הוֹרִים שׁוֹתְלִים נְגוּן אֶצֶל בְּתֵם?

2 המִשְׁפָּט הָאַחֲרוֹן: "עֵינַי אֶעְצֹם וְהִרִינִי אֶתְכֶם מֵעַל לְחֶשְׁכַת הַתְּהוֹם". לָמָּה רַק כִּשְׂהִיא עוֹצֶמֶת עֵינַיִם הִיא יְכוּלָה לְהִרְגִישׁ שֶׁהִיא עִם אָבָא וְאִמָּא שְׁלָה?

2 אֵיזָה שִׁיר אוֹ מְנַגֵּנָה אֶתֶם מְכִירִים מֵהַבַּיִת? אֵיזָה רִגָּשׁ מִתְעוֹרֵר בְּכֶם כִּשְׂאֶתֶם שׁוֹמְעִים אֶת הַשִּׁיר הַזֶּה?

2 הָאֲזִינוּ גַם לְמַנְגִּינָה. אֵיזוֹ הַרְגָּשָׁה מְעוֹרֶרֶת הַמְנַגֵּינָה? הָאֵם הִיא מְתַאֲמָה לְמַלִּים?

שאלות לדיון

